

Ochrona prawa w Polsce

Tomasz A. Winiarczyk

1

Model ustrojowy państwa

- Rzeczpospolita Polska zgodnie z art. 2 Konstytucji 1997 jest demokratycznym państwem prawnym.
- Model ustrojowy demokratycznego państwa prawnego zakłada, że:
 - w państwie ramy działania organów władzy i administracji określa prawo;
 - państwo gwarantuje ludziom prawa i wolności o charakterze podstawowym.

2

Władza a obywatel

– regulacje konstytucyjne

Art. 7 Konstytucji stanowi:

„Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.”

Art. 31 Konstytucji stanowi:

- „1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.
- „2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.”

3

Ochrona prawna

Każdy człowiek przebywający na terytorium Polski ma prawo do różnych form ochrony prawnej:

- przed zachowaniami innych ludzi,
- przed działaniami lub nieuzasadnionym brakiem działania władzy publicznej.

Ochronie prawnej służy złożony system wielu podmiotów istniejących w celu zapewnienia przestrzegania prawa, w tym właściwego jego stosowania przez organy władzy publicznej.

4

PODMIOTY SŁUŻĄCE OCHRONIE PRAWNEJ

- organy władzy sędziowskiej
 - organy wymiaru sprawiedliwości (sądy)
 - trybunały
- pozasądowe organy orzekające
- podmioty współpracujące w ochronie prawnej

5

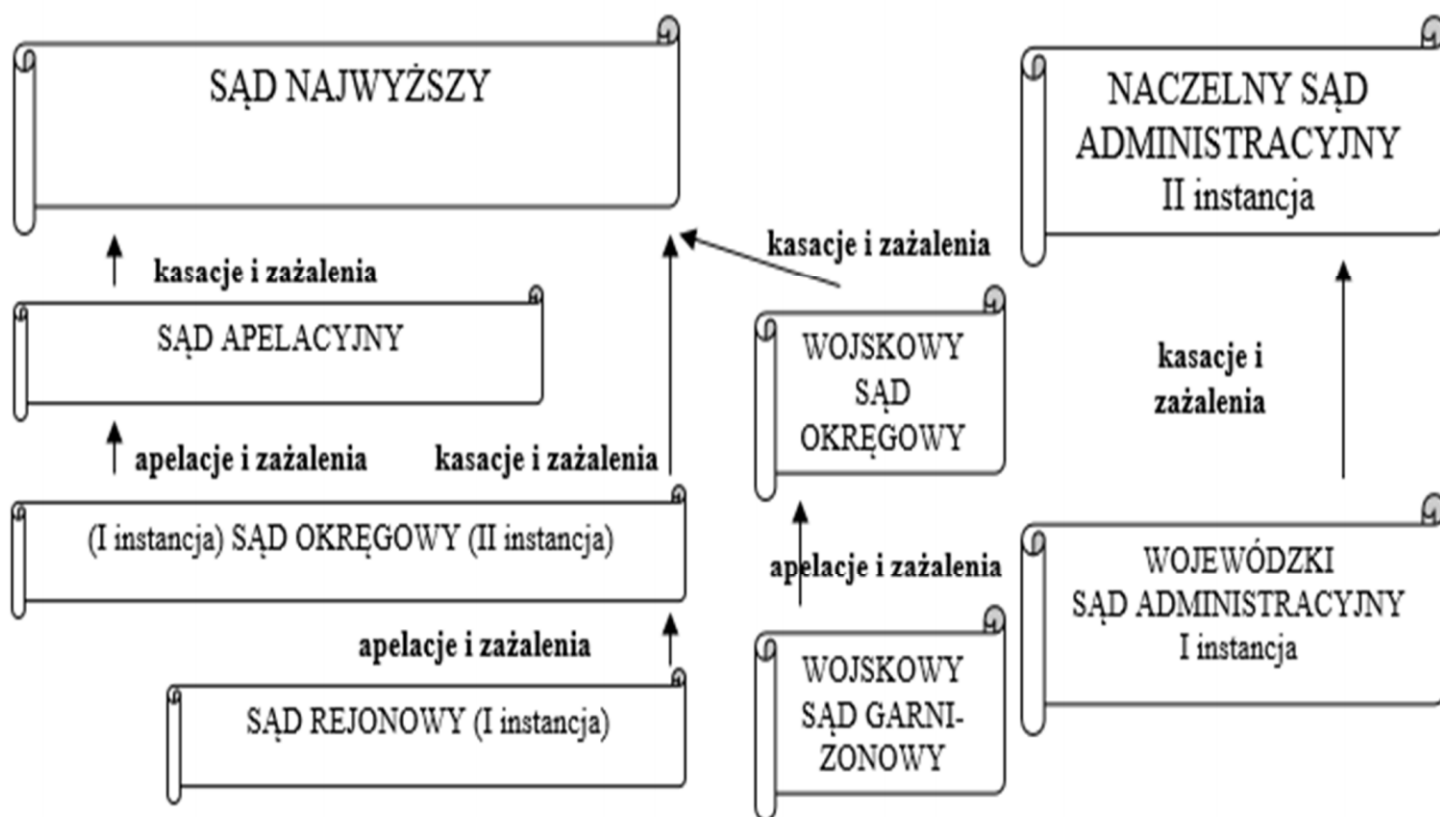

Wymiar sprawiedliwości

- działalność państwa realizowana przez niezależne sądy, a polegająca na stosowaniu przepisów obowiązującego prawa do konkretnych stanów faktycznych, rozpoznawanych w sprawach karnych i cywilnych oraz w ograniczonym zakresie w sprawach dot. prawa administracyjnego

6

STRUKTURA SĄDOWNICTWA W POLSCE

Podmioty współpracujące w ochronie prawnej

a) organy władzy publicznej, w tym:

- Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka
- Najwyższa Izba Kontroli
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
- Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych
- prokuratura

b) podmioty upoważnione do wykonywania obsługi prawnej, w tym:

- adwokatura
- radcowie prawni
- notariat
- organizacje społeczne jak Federacja Konsumentów

c) podmioty odpowiedzialne za porządek i bezpieczeństwo

Konstytucyjne organy kontroli państwowej i ochrony prawa w RP

9

Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman)

- Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.
- Rzecznik Praw Obywatelskich jest w swojej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie.

10

Rzecznik Praw Obywatelskich

- Rzecznik Praw Obywatelskich jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu na 5 lat.
- Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej, ani wykonywać innych zajęć zawodowych.
- Rzecznik Praw Obywatelskich nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.
- Dysponuje immunitetem.

11

Rzecznik Praw Obywatelskich

- Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:
 - 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji,
 - 2) na wniosek organów samorządów,
 - 3) na wniosek Rzecznika Praw Dziecka,
 - 4) z własnej inicjatywy.
- Wniosek kierowany do Rzecznika jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której wolności i praw sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy.

12

Rzecznik Praw Obywatelskich

Podejmując sprawę Rzecznik może:

- 1) samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające,
- 2) zwrócić się o zbadanie sprawy lub jej części do właściwych organów, w szczególności organów nadzoru, prokuratury, kontroli państwowej, zawodowej lub społecznej,
- 3) zwrócić się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy lub jej części.

13

Rzecznik Praw Obywatelskich

Po zbadaniu sprawy Rzecznik może:

- 1) wyjaśnić wnioskodawcy, że nie stwierdził naruszenia wolności i praw człowieka i obywatela,
- 2) skierować wystąpienie do organu, organizacji lub instytucji, w których działalności stwierdził naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela; wystąpienie takie nie może naruszać niezawisłości sędziowskiej,
- 3) zwrócić się do organu nadrzędnego nad jednostką, o której mowa w pkt 2, z wnioskiem o zastosowanie środków przewidzianych w przepisach prawa,
- 4) żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu - na prawach przysługujących prokuratorowi,
- 5) żądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu,
- 6) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi,
- 7) wystąpić z wnioskiem o ukaranie, a także o uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach,
- 8) wnieść kasację lub rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach.

14

dotychczasowi RPO

- ❑ **Ewa Łętowska** (od 19 listopada 1987 do 12 lutego 1992)
- ❑ **Tadeusz Zieliński** (od 13 lutego 1992 do 7 maja 1996)
- ❑ **Adam Zieliński** (od 8 maja 1996 do 29 czerwca 2000)
- ❑ **Andrzej Zoll** (od 30 czerwca 2000 do 30 czerwca 2005)
 - wakaty od 1 lipca 2005 do 15 lutego 2006, obowiązki RPO pełnił ustępujący rzecznik praw obywatelskich Andrzej Zoll
- ❑ **Janusz Kochanowski** (od 15 lutego 2006 do 10 kwietnia 2010)
 - wakaty od 10 kwietnia 2010 do 21 lipca 2010, obowiązki RPO pełnił zastępca rzecznika praw obywatelskich Stanisław Trociuk
- ❑ **Irena Lipowicz** (od 21 lipca 2010 do 21 lipca 2015)
 - wakaty od 22 lipca do 9 września 2015, obowiązki RPO pełniła ustępująca rzecznik praw obywatelskich Irena Lipowicz
- ❑ **Adam Bodnar** (od 9 września 2015 do 15 lipca 2021)
 - wakaty od 16 lipca 2021 do 23 lipca 2021, obowiązki RPO pełnił zastępca rzecznika praw obywatelskich Stanisław Trociuk
- ❑ **Marcin Wiącek** (od 23 lipca 2021)

15

Rzecznik Praw Dziecka

- ❑ Rzecznik Praw Dziecka stoi na straży praw dziecka określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencji o prawach dziecka i innych przepisach prawa, z poszanowaniem odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców.

16

Rzecznik Praw Dziecka

- Rzecznik przy wykonywaniu swoich uprawnień kieruje się dobrem dziecka oraz bierze pod uwagę, że naturalnym środowiskiem jego rozwoju jest rodzina.
- Podejmuje działania mające na celu zapewnienie dziecku pełnego i harmonijnego rozwoju, z poszanowaniem jego godności i podmiotowości.
- Rzecznik podejmuje działania zmierzające do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem.
- Rzecznik szczególną troską i pomocą otacza dzieci niepełnosprawne.

17

Rzecznik Praw Dziecka

- Rzecznika powołuje Sejm, za zgodą Senatu, na 5 lat.
- Rzecznik jest w swojej działalności niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie.
- Rzecznik nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności.
- Rzecznik nie może zajmować innego stanowiska ani wykonywać innych zajęć zawodowych, a także nie może prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z obowiązkami i godnością jego urzędu.

18

Rzecznik Praw Dziecka

Rzecznik może:

- 1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu,
- 2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień lub udzielenia informacji, a także udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe,
- 2a) zgłosić udział w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym wszczętych na podstawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich lub w sprawach skargi konstytucyjnej, dotyczących praw dziecka oraz brać udział w tych postępowaniach,
- 2b) występować do Sądu Najwyższego z wnioskami w sprawie rozstrzygnięcia rozbieżności wykładni prawa w zakresie przepisów prawnych dotyczących praw dziecka,
- 2c) wnieść kasację albo skargę kasacyjną od prawomocnego orzeczenia, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
- 3) żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych oraz wziąć udział w toczącym się już postępowaniu - na prawach przysługujących prokuratorowi,
- 3a) wziąć udział w toczącym się już postępowaniu w sprawach nieletnich – na prawach przysługujących prokuratorowi,
- 4) żądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa,
- 5) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi,
- 6) wystąpić z wnioskiem o ukaranie w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
- 7) zlecać przeprowadzanie badań oraz sporządzanie ekspertyz i opinii.

19

dotychczasowi RPDz

- urząd nieobsadzony od 1 stycznia 2000 (de facto od 31 stycznia 2000) do 8 czerwca 2000[2]
- I kadencja: **Marek Piechowiak** od 8 czerwca 2000 do 12 października 2000
- II kadencja: **Paweł Jaros** od 16 lutego 2001 do 16 lutego 2006, do 7 kwietnia 2006
- III kadencja: **Ewa Sowińska** od 7 kwietnia 2006 do 30 czerwca 2008
- urząd nieobsadzony od 1 lipca 2008 do 25 lipca 2008
- IV kadencja: **Marek Michalak** od 25 lipca 2008 do 25 lipca 2013, do 27 sierpnia 2013
- V kadencja: **Marek Michalak** od 27 sierpnia 2013 do 27 sierpnia 2018
- VI kadencja: **Mikołaj Pawlak** od 14 grudnia 2018

20

Najwyższa Izba Kontroli

- naczelny organ kontroli państwowej
- działa na zasadach kolegiałości
- podlega Sejmowi
- m.in. przedkłada Sejmowi:
 - analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej
 - opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów
 - informacje o wynikach kontroli, wnioski i wystąpienia, określone w ustawie

21

Najwyższa Izba Kontroli – organy

Prezes NIK

Marian Banaś

- kieruje Najwyższą Izbą Kontroli i odpowiada przed Sejmem za jej działalność
- powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 6 lat

Kolegium NIK

- Prezes NIK jako przewodniczący,
- wiceprezesi i dyrektor generalny NIK
- 14 członków Kolegium (7 przedstawicieli nauk prawnych lub ekonomicznych oraz 7 dyrektorów jednostek organizacyjnych NIK)

22

Najwyższa Izba Kontroli – kompetencje

- ❑ Najwyższa Izba Kontroli kontroluje działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia **legalności, gospodarności, celowości i rzetelności**.
- ❑ Najwyższa Izba Kontroli może kontrolować działalność organów samorządu terytorialnego, komunalnych osób prawnych i innych komunalnych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia **legalności, gospodarności i rzetelności**.
- ❑ Najwyższa Izba Kontroli może również kontrolować z punktu widzenia **legalności i gospodarności** działalność innych jednostek organizacyjnych i podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykorzystują one majątek lub środki państwowe lub komunalne oraz wywiązują się z zobowiązań finansowych na rzecz państwa.

23

Prezysi NIK

- ❑ **Walerian Pańko** V 1991 – 7 X 1991
 - wakant od 7 października 1991 do 14 lutego 1992, p.o. prezesa Piotr Kownacki, wiceprezes NIK
- ❑ **Lech Kaczyński** od 14 lutego 1992 do 8 czerwca 1995
- ❑ **Janusz Wojciechowski** od czerwca 1995 do czerwca 2001
- ❑ **Mirosław Sekuła** od 20 lipca 2001 do 20 lipca 2007
 - od 21 lipca 2007 do 22 sierpnia 2007 p.o. Prezesa NIK
- ❑ **Jacek Jezierski** od 22 sierpnia 2007 do 22 sierpnia 2013 r.
 - od 22 sierpnia 2013 do 27 sierpnia 2013 p.o. Prezesa NIK
- ❑ **Krzysztof Kwiatkowski** od 27 sierpnia 2013 do 30 sierpnia 2019
- ❑ **Marian Banaś** od 30 sierpnia 2019

24

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydaje rozporządzenia, a w sprawach indywidualnych podejmuje uchwały.

25

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

- Członkowie KRRiT są powoływani przez Sejm (2), Senat (1) i Prezydenta Rzeczypospolitej (2).
- Kadencja członków KRRiT wynosi 6 lat.
- Członek KRRiT nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością pełnionej funkcji.

26

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji – szczegółowe zadania

- projektowanie w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów kierunku polityki państwowej w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- określanie warunków działalności nadawców programów radiowych i telewizyjnych;
- rozpatrywanie wniosków i podejmowanie rozstrzygnięć w sprawach przyznawania koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych;
- sprawowanie kontroli nad działalnością nadawców w zakresie określonym ustawą;
- organizowanie badań treści i odbioru programów radiowych i telewizyjnych;
- określanie wysokości opłat za udzielanie koncesji oraz wpis do rejestru;
- opiniowanie projektów aktów ustawodawczych oraz umów międzynarodowych dotyczących radiofonii i telewizji;
- inicjowanie postępu naukowo – technicznego i kształcenie kadr w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- współpraca z właściwymi organizacjami i instytucjami w zakresie ochrony praw autorskich, praw wykonawców, praw producentów oraz nadawców programów radiowych i telewizyjnych;

27

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

- Tadeusz Kowalski** – od 4 sierpnia 2022 z ramienia Senatu RP
- Maciej Świrski** – od 15 września 2022 z ramienia Sejmu RP, przewodniczący od 10 października 2022
- Agnieszka Glapiak** – od 15 września 2022 z ramienia Sejmu RP, wiceprzewodnicząca od 10 października 2022
- Hanna Karp** – od 3 października 2022 z nominacji Prezydenta RP
- Marzena Paczuska-Tętnik** – od 3 października 2022 z nominacji Prezydenta RP

28

pozostałe organy ochrony prawa (regulowane poza Konstytucją)

29

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

- Centralny organ administracji państwowej do spraw ochrony danych osobowych.

Jan Nowak – Prezes UODO od (od 16 maja 2019)

30

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

- Prezesa powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą Senatu.
- Kadencja Prezesa trwa 4 lata, licząc od dnia złożenia ślubowania.
- Ta sama osoba nie może być Prezesem więcej niż przez dwie kadencje.
- Wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Ochrony Danych Osobowych

31

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

- Do zadań Prezesa UODO w szczególności należy:
 - 1) kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych,
 - 2) wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych,
 - 3) prowadzenie rejestru zbiorów danych oraz udzielanie informacji o zarejestrowanych zbiorach,
 - 4) opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych,
 - 5) inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych,
 - 6) uczestniczenie w pracach międzynarodowych organizacji i instytucji zajmujących się problematyką ochrony danych osobowych.

32

PROKURATURA

- Prokuraturę stanowią
 - Prokurator Generalny
 - Prokurator Krajowy
 - pozostali zastępcy Prokuratora Generalnego
 - prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury
 - prokuratorzy Prokuratury Krajowej,
 - prokuratorzy prokuratur regionalnych,
 - prokuratorzy prokuratur okręgowych
 - prokuratorzy prokuratur rejonowych.
 - prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

PROKURATURA

- Prokurator Generalny jest naczelnym organem prokuratury.
- Urząd Prokuratora Generalnego sprawuje Minister Sprawiedliwości.

zadania prokuratury

Prokuratura wykonuje zadania w zakresie ścigania przestępstw oraz stoi na straży praworządności.

zadania prokuratury

- 1) prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami;
- 2) wytaczanie powództw w sprawach cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, jeżeli tego wymaga ochrona praworządności, interesu społecznego, własności lub praw obywateli;
- 3) podejmowanie środków przewidzianych prawem, zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia oraz w innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę;
- 4) sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności;
- 5) prowadzenie badań w zakresie problematyki przestępczości oraz jej zwalczania i zapobiegania oraz współpracę z jednostkami naukowymi w zakresie prowadzenia badań dotyczących problematyki przestępczości, jej zwalczania i zapobiegania oraz kontroli;
- 6) gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie w systemach informatycznych danych, w tym danych osobowych, pochodzących z prowadzonych lub nadzorowanych na podstawie ustawy postępowań oraz z udziału w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia lub innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę, przekazywanie danych i wyników analiz właściwym organom, w tym organom innego państwa, jeżeli przewiduje to ustawa lub umowa międzynarodowa ratyfikowana przez RP;

zadania prokuratury

- 7) zaskarżanie do sądu niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych oraz udział w postępowaniu sądowym w sprawach zgodności z prawem takich decyzji;
- 8) koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw lub przestępstw skarbowych, prowadzonej przez inne organy państwowe;
- 9) współdziałanie z organami państwowymi, państwowymi jednostkami organizacyjnymi i organizacjami społecznymi w zapobieganiu przestępczości i innym naruszeniom prawa;
- 10) współpracę z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
- 11) współpracę i udział w działaniach podejmowanych przez organizacje międzynarodowe lub ponadnarodowe oraz zespoły międzynarodowe, działające na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską;
- 12) opiniowanie projektów aktów normatywnych;
- 13) współpracę z organizacjami zrzeszającymi prokuratorów lub pracowników prokuratury, w tym współfinansowanie wspólnych projektów badawczych lub szkoleniowych;
- 14) podejmowanie innych czynności określonych w ustawach.

prokuratorzy

- Prokurator może uczestniczyć w każdym postępowaniu prowadzonym przez organy władzy i administracji publicznej, sądy i trybunały, chyba że ustawy stanowią inaczej.
- Prokurator jest obowiązany do podejmowania działań określonych w ustawach, kierując się zasadą bezstronności i równego traktowania wszystkich obywateli.
- Prokurator przy wykonywaniu czynności określonych w ustawach jest niezależny, z zastrzeżeniem prokuratorów wojskowych oraz kompetencji prokuratora przełożonego

pomoc prawna – podmioty

39

ADWOKATURA

- Adwokatura powołana jest do udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa.
 - Adwokatura zorganizowana jest na zasadach samorządu zawodowego.
 - Adwokaturę (palestrę) stanowi ogół adwokatów i aplikantów adwokackich.

40

ADWOKATURA

- ❑ Adwokat w wykonywaniu swoich obowiązków zawodowych podlega tylko ustawom.
- ❑ Zawód adwokata polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na:
 - udzielaniu porad prawnych,
 - sporządzaniu opinii prawnych,
 - opracowywaniu projektów aktów prawnych
 - występowaniu przed sądami i urzędami.
- ❑ Pomoc prawna świadczona jest osobom fizycznym, podmiotom gospodarczym oraz jednostkom organizacyjnym.

41

RADCOWIE PRAWNI

- ❑ **Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej,**
 - w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy;
 - **pomoc prawna polegająca na występowaniu przez radcę prawnego w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe może być świadczona** w ramach wykonywania przez niego zawodu na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce osobowej ksh, **pod warunkiem że radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy** (zakaz zatrudnienia nie dotyczy pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych).

42

RADCOWIE PRAWNI

- ❑ Radcowie prawni zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego.
- ❑ W wykonywaniu swoich obowiązków zawodowych podlegają tylko ustawom.
- ❑ Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana.

43

RÓŻNICE POMIĘDZY ADWOKATAMI I RADCAMI PRAWNYMI

Adwokaci:

- nie mogą pracować na umowie o pracę
- nie mogą reklamować swoich usług
- nie mogą pośredniczyć przy transakcjach handlowych
- nie mogą zajmować stanowiska zarządcy w cudzym przedsiębiorstwie ani pełnić funkcji członka zarządu lub prokurenta w spółkach prawa handlowego

Radcowie prawni:

- mogą pracować na umowie o pracę
- mogą reklamować swoje usługi
- mogą pośredniczyć przy transakcjach handlowych
- brak takich ograniczeń

44

NOTARIAT

- Notariat to ogół notariuszy.
- Notariusz jest powołany do dokonywania czynności, którym strony są obowiązane lub pragną nadać formę notarialną (czynności notarialnych).
- W wypadkach określonych w ustawie czynności notarialnych może dokonywać również asesor notarialny zatrudniony w kancelarii notarialnej.

45

NOTARIAT

- Notariusz w zakresie swoich uprawnień działa jako osoba zaufania publicznego, korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.
- Czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego.
- Czynności notarialnych dokonuje się w języku polskim.
 - Na żądanie strony notariusz może dokonać dodatkowo tej czynności w języku obcym, wykorzystując własną znajomość języka obcego wykazaną w sposób określony dla tłumaczy przysięgłych lub korzystając z pomocy tłumacza przysięgłego.
- Czynności notarialnych notariusz dokonuje w kancelarii notarialnej.
 - Czynność notarialna może być dokonana także w innym miejscu, jeżeli przemawia za tym charakter czynności lub szczególne okoliczności.

46

NOTARIAT

- Notariuszowi za dokonanie czynności notarialnych przysługuje wynagrodzenie określone na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej właściwe dla danej czynności.
 - Jeżeli strona czynności notarialnej nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanego przez notariusza wynagrodzenia, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tego wynagrodzenia.

47

organizacje społeczne

48

Federacja Konsumentów

- Federacja Konsumentów jest niezależną organizacją pozarządową, której głównym celem jest ochrona indywidualnego konsumenta w Polsce.
- Obejmuje swoim zasięgiem całe terytorium Polski poprzez sieć 49 klubów terenowych, które wykonują pracę poradni konsumenckich oraz zrzeszają wolontariuszy chcących współpracować z FK.
- Dąży do STWORZENIA warunków, w których opinie konsumentów będą rozważane przy podejmowaniu istotnych dla nich decyzji.

49

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA PORZĄDEK I BEZPIECZEŃSTWO

podmioty

- Podmioty ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego można przedstawić w pięciu podstawowych grupach, z uwagi na ich usytuowanie w strukturze organów administracji publicznej.
- Będą to:
 - organy administracji rządowej typu formacje umundurowane (np. policja, ABW, Straż Graniczna, PSP),
 - służby samorządu terytorialnego (straż miejska),
 - policja administracyjna (inspekcja handlowa, sanitarna),
 - organizacje społeczne (OSP, WOPR, GOPR),
 - podmioty prywatne (agencje ochrony osób i mienia, agencje detektywistyczne).

51

I. Formacje umundurowane:

POLICJA

POLICJA

według ustawy o Policji:

- państwowa, umundurowana i uzbrojona formacja przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego

53

POLICJA

- Do podstawowych zadań Policji należą m.in.:**
 - ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
 - ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń,
 - wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
 - kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych,
 - współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi

54

POLICJA

- W postępowaniu przygotowawczym Policja jest uprawniona do prowadzenia dochodzeń, oraz na zlecenie prokuratora, śledztwa w całości lub w określonym zakresie, bądź też poszczególnych czynności śledczych w postępowaniu jurysdykcyjnym.
- Policja działa też przed sądami grodzkimi w charakterze oskarżyciela publicznego, zachowuje ten status przed sądem, o ile nie bierze w nim udziału prokurator.

55

POLICJA

Policjanci mają prawo do:

- legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości (z uzasadnieniem);
- zatrzymywania osób na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które korzystając z przepustki nie powróciły w wyznaczonym terminie do Zakładu Karnego lub Aresztu Śledczego;
- zatrzymywania osób stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego i mienia;
- pobierania od osób wymazu ze służówki policzków celu identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, jeżeli ustalenie tożsamości w inny sposób nie jest możliwe, pobierania materiału biologicznego ze zwłok ludzkich o nieustalonej tożsamości;
- przeszukiwania osób i pomieszczeń na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary;
- obserwowania i rejestrowania obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a w określonych przypadkach, także i dźwięku,
- kontrolowanie rodzaju używanego paliwa przez pobranie próbek paliwa ze zbiornika pojazdu;
- żądania pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej, oraz zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

56

zadania Policji

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
- 5) nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach,
- 6) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych,
- 7) współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów,
- 8) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych,
- 9) prowadzenie bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (DNA).

57

organizacja

Policja składa się z następujących rodzajów służb:

- kryminalnej,
- prewencyjnej oraz
- wspomagającej działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym.

W skład Policji wchodzi policja sądowa.

W skład Policji wchodzi również:

- 1) Wyższa Szkoła Policji, ośrodki szkolenia i szkoły policyjne,
- 2) wyodrębnione oddziały prewencji i pododdziały antyterrorystyczne,
- 3) jednostki badawczo-rozwojowe.

58

Komendant Główny Policji

- Centralnym organem administracji rządowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, jest Komendant Główny Policji, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
 - Komendanta Głównego Policji powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

59

organy terenowe

- Organami administracji rządowej na obszarze województwa właściwymi w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego są:
 - 1) wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego Policji działającego w jego imieniu albo komendant wojewódzki Policji działający w imieniu własnym w sprawach:
 - a) wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowośledczych i czynności z zakresu ścigania wykroczeń,
 - b) wydawania indywidualnych aktów administracyjnych, jeżeli ustawy tak stanowią,
 - 2) komendant powiatowy (miejski) Policji,
 - 3) komendant komisariatu Policji.

60

Komendant wojewódzki Policji

- Komendanta wojewódzkiego Policji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji złożony po zasięgnięciu opinii wojewody.

61

Komendant powiatowy (miejski) Policji

- Komendanta powiatowego (miejskiego) Policji powołuje i odwołuje komendant wojewódzki Policji, po zasięgnięciu opinii starosty.

62

komendant komisariatu

- ❑ Komendanta komisariatu Policji powołuje i odwołuje komendant powiatowy (miejski) Policji po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) lub wójtów.
 - Opiniowanie to nie dotyczy komendanta komisariatu specjalistycznego.

63

komisariaty specjalistyczne

- ❑ Komendant wojewódzki Policji w porozumieniu z Komendantem Głównym Policji tworzy, w razie potrzeby:
 - komisariat kolejowy,
 - komisariat wodny,
 - komisariat lotniczy lub
 - inny komisariat specjalistyczny.
- ❑ Komendanci komisariatów specjalistycznych podlegają właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu Policji.

64

rewiry dzielnicowych

- Komendant powiatowy (miejski) Policji może tworzyć rewiry dzielnicowych oraz posterunki Policji na zasadach określonych przez Komendanta Głównego Policji.

I. Formacje umundurowane:

Służba Ochrony Państwa

SOP

- ❑ SOP jest jednolitą, umundurowaną, uzbrojoną formacją wykonującą zadania z zakresu ochrony osób i obiektów oraz rozpoznawania i zapobiegania skierowanym przeciw nim przestępstwom
- ❑ Zasady jej funkcjonowania, organizację i zakres zadań, a także status prawny funkcjonariuszy BOR określa ustawa z 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa.

67

zadania SOP

1) ochrona:

- a) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, wiceprezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- b) byłych prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ,
- c) osób posiadających status głowy państwa, szefa rządu oraz ich zastępców, przewodniczącego parlamentu lub izby parlamentu lub ministra spraw zagranicznych, wchodzących w skład delegacji państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) innych osób ze względu na dobro państwa,
- e) obiektów służących Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz wskazanych w decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych innych obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości,
- f) placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej wskazanych w stosownej decyzji;

2) rozpoznawanie i zapobieganie przestępstwom przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, przestępstwom przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu, przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przestępstwom przeciwko wolności, przestępstwom przeciwko czci i nietykalności cielesnej, przestępstwom przeciwko porządkowi publicznemu, zamachom i czynnej napaści skierowanym przeciwko osobom, o których mowa w pkt 1 lit. a-d, oraz przeciwko bezpieczeństwu obiektów, o których mowa w pkt 1 lit. e, z wyłączeniem dotyczących tych obiektów przestępstw przeciwko ochronie informacji;

3) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie popełnianych przez funkcjonariuszy SOP i pracowników SOP przestępstw określonych w art. 228, art. 229, art. 231, art. 265 i art. 266 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, a także, w zakresie wynikającym z art. 11j ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych , funkcjonariuszy i pracowników SOP, Policji i Straży 68 Granicznej lub strażaków i pracowników Państwowej Straży Pożarnej.

SOP

- ❑ Komendanta SOP powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
 - Jest on przełożonym funkcjonariuszy SOP oraz pracowników zatrudnionych w SOP.
- ❑ Komendanta SOP kieruje SOP i zapewnia sprawne oraz efektywne wykonywanie jego zadań, w szczególności:
 - organizuje ochronę,
 - prowadzi politykę kadrową,
 - określa program szkolenia funkcjonariuszy.

69

I. Formacje umundurowane:

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrzna
Agencja Wywiadu

ABW i AW

- Ustawą z 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, która weszła w życie z dniem 29 czerwca 2002 r. zlikwidowano poprzednio istniejący UOP a utworzone zostały:
 - Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW) właściwa w sprawach ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego
 - Agencja Wywiadu (AW) właściwa w sprawach ochrony bezpieczeństwa zewnętrznego państwa.

71

ABW i AW

- Centralnymi organami administracji rządowej, działającymi odpowiednio przy pomocy ABW i AW, będącymi urzędami administracji rządowej, są:
 - Szef ABW
 - Szef AW
- podlegli bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów.
- Działalność tych organów podlega kontroli Sejmu.

72

ABW i AW

- Szefów ABW i AW, w randze sekretarzy stanu, powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezydenta RP, Kolegium do Spraw Służb Specjalnych oraz Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

73

zadania ABW w szczególności:

- rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa;
- rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw szpiegostwa, terroryzmu, naruszenia tajemnicy państwowej, godzących w podstawy ekonomiczne państwa, korupcji osób pełniących funkcje publiczne, w zakresie produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, w obrocie międzynarodowym;
- realizowanie zadań służby ochrony państwa oraz wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych;
- uzyskiwanie i analizowanie oraz przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego.

74

zadania AW w szczególności:

- rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom zewnętrznym godzącym w bezpieczeństwo, obronność, niepodległość i nienaruszalność terytorium RP;
- ochrona zagranicznych przedstawicielstw RP i ich pracowników przed działaniami obcych służb specjalnych i innymi działaniami mogącymi przynieść szkodę interesom RP;
- rozpoznawanie międzynarodowego terroryzmu, ekstremizmu oraz międzynarodowych grup przestępczości zorganizowanej;
- rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią, amunicją i innymi środkami wybuchowymi oraz psychotropowymi, prowadzenie wywiadu elektronicznego;
- zapewnienie ochrony kryptograficznej łączności z polskimi placówkami dyplomatycznymi i konsularnymi oraz poczty kurierskiej.

75

I. Formacje umundurowane:

Straż Graniczna

SG

□ Do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego tworzy się jednolitą umundurowaną i uzbrojoną formację – Straż Graniczną.

77

zadania Straży Granicznej

- 1) ochrona granicy państwowej;
- 2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- 3) wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- 4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej;
- 5) zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej – także w strefie nadgranicznej;
- 5a) przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w środkach transportu w komunikacji międzynarodowej;
- 5b) zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów;
- 5c) ochrona szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej;
- 5d) prowadzenie czynności w celu rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem;
- 6) osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
- 7) ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- 8) (uchylony);
- 9) gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;
- 10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- 11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
- 13) zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych;
- 14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

78

Komendant Główny Straży Granicznej

- Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego jest Komendant Główny Straży Granicznej, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

79

Komendant Główny Straży Granicznej

- Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

80

organy terenowe

Terenowymi organami Straży Granicznej są:

- 1) komendanci oddziałów Straży Granicznej;
- 2) komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej.

81

SG w czasie wojny

Status Straży Granicznej ulega zmianie w czasie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Wówczas staje się ona z mocy prawa częścią Sił Zbrojnych, podległą ministrowi właściwemu do spraw obrony narodowej.

82

II. Samorządowa formacja umundurowana:

straż gminna/miejska

83

STRAŻ GMINNA (MIEJSKA)

- Jest to umundurowana formacja tworzona przez radę miasta (gminy) mająca na celu ochronę porządku publicznego na terenie miasta (gminy).
- Straże miejskie działają w Polsce na podstawie ustawy o strażach gminnych (Dz. U. z 1997 r., Nr 123, poz. 779 z późn. zm.)
- W średniowieczu straż miejską nazywano "*drabami* miejskimi"

84

STRAŻ GMINNA (MIEJSKA)

- Strażą kieruje Komendant powoływany i odwoływany przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta) po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.
- Przełożonym Komendanta jest wójt, burmistrz (prezydent miasta).

85

STRAŻ GMINNA (MIEJSKA)

- Nadzór nad działalnością straży sprawuje wójt, burmistrz (prezydent miasta),
a w zakresie fachowym - wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji działającego w jego imieniu.

86

STRAŻ GMINNA (MIEJSKA)

Do zadań straży należy w szczególności:

- 1) ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- 2) czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym,
- 3) współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- 4) zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia,
- 5) ochrona obiektów komunalnych i urzędów użyteczności publicznej,
- 6) współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- 7) doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorzenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób,
- 8) informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- 9) konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.

87

STRAŻ GMINNA (MIEJSKA)

Uprawnienia strażników miejskich

- udzielanie pouczeń,
- legitymowanie osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości,
- ujęcie osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłoczne doprowadzenie do najbliższej jednostki Policji,
- nakładanie grzywn w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
- dokonywanie czynności wyjaśniających, kierowanie wniosków o ukaranie do sądu, oskarżanie przed sądem i wnoszenie środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonymi w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,
- usuwanie pojazdów i ich unieruchamianie przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonymi w przepisach o ruchu drogowym,
- wydawanie poleceń,
- żądanie niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych,
- zwracanie się, w nagłych przypadkach, o pomoc do jednostek gospodarczych, prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej oraz organizacji społecznych jak również do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w ustawie o Policji,
- obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.

88

III. Podmioty prywatne:

agencje ochrony osób i mienia

podstawa prawna

- USTAWA z dnia 22 sierpnia 1997 r.
o ochronie osób i mienia**

ochrona osób

- działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej

91

ochrona mienia

- działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony

92

pracownik ochrony

- osoba posiadająca licencję pracownika ochrony fizycznej lub licencję pracownika zabezpieczenia technicznego i wykonującą zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony albo na rzecz przedsiębiorcy, który uzyskał koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie ochrony osób i mienia, lub osobę wykonującą zadania ochrony w zakresie niewymagającym licencji

93

Ochrona osób i mienia

- Ochrona osób i mienia realizowana jest w formie:

1) bezpośredniej ochrony fizycznej:

- a) stałej lub doraźnej,
- b) polegającej na stałym dozorcze sygnałów przesyłanych, gromadzonych i przetwarzanych w elektronicznych urządzeniach i systemach alarmowych,
- c) polegającej na konwojowaniu wartości pieniężnych oraz innych przedmiotów wartościowych lub niebezpiecznych;

2) zabezpieczenia technicznego, polegającego na:

- a) montażu elektronicznych urządzeń i systemów alarmowych, sygnalizujących zagrożenie chronionych osób i mienia, oraz eksploatacji, konserwacji i naprawach w miejscach ich zainstalowania,
- b) montażu urządzeń i środków mechanicznego zabezpieczenia oraz ich eksploatacji, konserwacji, naprawach i awaryjnym otwieraniu w miejscach zainstalowania.

94

ochrona osób i mienia – działalność gospodarcza

- Podjęcie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia wymaga uzyskania koncesji, określającej zakres i formy prowadzenia tych usług.
- Koncesji nie wymaga działalność gospodarcza w zakresie zabezpieczenia technicznego, jeżeli nie dotyczy obszarów, obiektów i urządzeń określonych w art. 5 ust. 5.

95

bibliografia

- stosowne akty normatywne
- wikipedia
- Wiedza o społeczeństwie – podręczniki wyd. Operon
- <http://galeria-barbie.blogspot.com>

96